

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
QARSHI MUHANDISLIK-IQTISODIYOT INSTITUTI

“TASDIQLAYMAN”
O‘quv ishlari bo‘yicha prorektor

I.I. Ismailov
2024 yil “ ”
Ro‘yhatga olindi № 05/02/002
“27” iyun 2024 yil

“XALQARO VALYUTA-KREDIT MUNOSABATLARI”
FANI BO‘YICHA
SILLABUSI

Kunduzgi bo‘lim uchun

Bilim sohasi: 400000 – Biznes, Boshqaruv va huquq

Ta‘lim sohasi: 410000 – Biznes va boshqaruv

Ta‘lim yo‘nalishlari: 60410100 – Buxgalteriya hisobi va audit
(tarmoqlar bo‘yicha);

Qarshi 2024-yil

Modul / FAN SILLABUSI
Iqtisodiyot fakulteti
 60410100 – Buxgalteriya hisobi va audit (tarmoqlar bo'yicha);

Fan nomi:	Xalqaro valyuta-kredit munosabatlari
Fan turi:	Tanlov
Fan kodi:	XVKM 204
Yil:	2
Semestr:	4
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	120
Ma'ruza	30
Amaliy mashg'ulotlar	30
Laboratoriya mashg'ulotlari	–
Seminar	–
Mustaqil ta'lim	60
Kredit miqdori:	4
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)	
FM1	<p>Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarda jahon valyuta-kredit tizimi, uning tarkibi, funksiyalari va amal qilish mexanizmlarini chuqur o'rganish, global valyuta-kredit bozorlari, ularda yuz berayotgan o'zgarishlarni tizimli va kompleks tahlil qilishni o'rganish bo'yicha yo'nalishiga mos bilim, ko'nikma va malaka shakllantirish hisoblanadi.</p> <p>Fanning vazifasi – xalqaro valyuta-kredit munosabatlari asoslari, valyuta operatsiyalari va hisob-kitoblar, xalqaro kredit munosabatlari, xorijiy investitsiyalar, xalqaro moliya bozori, xalqaro valyuta-kredit munosabatlari tizimida risklarni boshqarishda nazariy va amaliy bilimlarni o'rgatishdan iborat.</p>

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	Iqtisodiyot nazariyasi (ECT1112)
	Pul va banklar (MBA1109)
2.	Bank ishi (BBUS1113)
3.	Bank hisobi, tahlil va audit (BAAA1109)

Ta'lim natijalari (TN)	
	<i>Bilimlar jihatidan:</i>
TN1	Fanning asosiy muammolari va uning kasbni egallashdagi mohiyati, xalqaro valyuta kredit munosabatlarining jamiyat hayotida tutgan o'рни va roli hamda rivojlanish tendensiyasi haqida tushunchalar hosil qilish kerak.
TN2	Xalqaro valyuta kredit munosabatlarining ning o'ziga xos xususiyatlari hamda inson faoliyatining turli jabhalarida ularni zarurligi haqida tasavvurga ega bo'lish kerak.
TN3	Talabalarni Xalqaro valyuta-kredit munosabatlarining maqsad va vazifalari, valyuta-kredit munosabatlarining nazariyasi va amaliyoti, valyuta tizimi va valyuta munosabatlari, valyuta kursi, valyuta operatsiyasi, valyuta siyosatining asosiy shakli, Markaziy bankning valyuta siyosati, xalqaro hisob-kitoblar valyutalarning turlari, hisob-kitob va to'lov balansi, xalqaro kredit, valyuta inqirozi va uning turlari, tashqi savdoni kreditlash, to'lov balansi, hisob-kitob balansi, xalqaro valyuta-kredit tashkilotlari va ular bajaradigan operatsiyalarning o'ziga xos xususiyatlari haqida bilimga ega bo'lishi kerak.
TN4	Fanni o'rganish mobaynida talabalar Valyuta munosabatlari va valyuta tizimlarining o'ziga xos xususiyatlarini, valyuta tizimi elementlarini, milliy, mintaqaviy va jahon valyuta tizimlarining o'ziga xos xususiyatlarini, valyuta kursining shakllanishi va unga ta'sir etuvchi omillarni, valyuta pariteti va uning xususiyatlarini, valyuta kursini prognozlashtirish usullarini, valyuta operatsiyalarini amalga oshirishning huquqiy asoslarini, valyuta operatsiyalarini amalga oshirishning o'ziga xos xususiyatlarini, xalqaro kredit va uning turlarini, xalqaro kreditlar bo'yicha foiz stavkalarini shakllanishini, to'lov va hisob-kitob balanslarini tarkibiy tuzilishini, xalqaro valyuta-kredit tashkilotlari va ularning faoliyat yo'nalishlarini, xalqaro valyuta-kredit tashkilotlarini O'zbekiston Respublikasi bilan hamkorlik aloqalarini ulardan foydalanish kabi bilim va ko'nikmalarga ega bo'ladilar.
TN5	<i>Ko'nikmalar jihatidan:</i>
TN6	Iqtisodiyot tarmoqlarida moliyaviy resurslar harakatini ta'minlashda xalqaro valyuta muomalasi va kredit jarayonlarini tashkillashtirish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.
TN7	Moliya bozori turli segmentlarida valyutaning milliy va xalqaro miqyosda doiraviy aylanishi ta'minlashga doir bilimga ega bo'lishi kerak.

TN8	Ushbu fanni o'rganish mobaynida talabalar xalqaro valyutaning zarurati, valyuta qimmatliklarini aylanishini tashkil etish, inflyatsiyani boshqarish, kredit tizimlarini ishlashini ta'minlash, kredit jarayonlarini boshqarish, kreditni hisoblash kabi bilim va ko'nikmalarga ega bo'ladilar.
------------	--

Fan mazmuni		
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M) 4-semestr		
M1	“Xalqaro valyuta kredit munosabatlari” fanining predmeti va vazifalari.	2 soat
M2	Tashqi iqtisodiy aloqalarda xalqaro valyuta munosabatlarning roli.	2 soat
M3	Jahon valyuta tizimi evolyusiyasi.	2 soat
M4	O'zbekiston Respublikasi valyuta tizimi.	2 soat
M5	Valyuta kursi va unga ta'sir etuvchi omillar.	2 soat
M6	Valyuta operatsiyalari.	4 soat
M7	Markaziy bankning valyuta siyosati.	2 soat
M8	Tijorat banklarida xalqaro hisob-kitob shakllari.	2 soat
M9	Tijorat banklarida xalqaro kredit shakllari va xisob-kitob shartlarining qo'llanilishi.	2 soat
M10	Xorijiy investitsiyalarni jalb etishda moliyaviy institutlarning roli.	2 soat
M11	Xalqaro moliya tizimida xalqaro moliya institutlarining roli.	2 soat
M12	Mamlakat to'lov balansi.	2 soat
M13	Xalqaro kapital harakatida xalqaro korporatsiyalar o'rni.	4 soat
Jami		30 soat
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulot (A) 4-semestr		
A1	“Xalqaro valyuta kredit munosabatlari” fanining predmeti va vazifalari.	2 soat
A2	Tashqi iqtisodiy aloqalarda xalqaro valyuta munosabatlarning roli.	2 soat
A3	Jahon valyuta tizimi evolyusiyasi.	2 soat
A4	O'zbekiston Respublikasi valyuta tizimi.	2 soat
A5	Valyuta kursi va unga ta'sir etuvchi omillar.	4 soat
A6	Valyuta operatsiyalari.	4 soat
A7	Markaziy bankning valyuta siyosati.	2 soat
A8	Tijorat banklarida xalqaro hisob-kitob shakllari.	2 soat
A9	Tijorat banklarida xalqaro kredit shakllari va xisob-kitob shartlarining qo'llanilishi.	2 soat
A10	Xorijiy investitsiyalarni jalb etishda moliyaviy institutlarning roli.	2 soat
A11	Xalqaro moliya tizimida xalqaro moliya institutlarining roli.	2 soat
A12	Mamlakat to'lov balansi.	2 soat
A13	Xalqaro kapital harakatida xalqaro korporatsiyalar o'rni.	2 soat
Jami		30 soat

Mustaqil ta'lim (MT) har bir semester davomida		
Talaba bir mavzu bo'yicha quyidagi topshiriqlarni bajaradi.		
1	Amaliy mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rish va uy ishlarini bajarish.	30 soat
2	Vaziyatli masalalar (kazuclar) tuzish	5 soat
3	Berilgan manbalarni tarjima qilish	5 soat
4	Mavzu bo'yicha esse yozish	5 soat
5	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	5 soat
6	Berilgan mavzu bo'yicha krasvordlar tuzish	5 soat
7	Berilgan mavzu bo'yicha xorijiy davlatlar yoki tashkilotlar Tajribasini o'rganish	5 soat
Talaba quyidagi mavzulardan kamida bittasiga individual tayyorlanadi.		
1	"Xalqaro valyuta kredit munosabatlari" faniga kirish.	
2	Valyuta munosabatlari va valyuta tizimi.	
3	Valyuta munosabatlarining iqtisodiy mohiyati va valyuta tizimlari.	
4	Jahon valyuta tizimi evolyusiyasi.	
5	Yevropa valyuta tizimi va uning rivojlanish xususiyatlari.	
6	O'zbekiston Respublikasi valyuta tizimining rivojlanishi.	
7	Valyuta munosabatlarini tartibga solish va valyuta siyosatining nazariy asoslari.	
8	Valyuta kursi va unga ta'sir etuvchi omillar.	
9	Valyuta operatsiyalari va ularning mohiyati.	
10	Valyuta siyosatining asosiy shakllari.	
11	Xalqaro hisob-kitob shakllari va ulardan foydalanish amaliyoti.	
12	Xalqaro kredit shakllari va xisob-kitob shartlarining qo'llanilishi.	
13	Xalqaro kapitalni jalb etish yo'llari.	
14	Valyuta kursi rejimlari.	
15	Joriy va spot valyuta operatsiyalari.	
16	Kapital harakati bilan bog'liq valyuta operatsiyalari.	
17	Forvard valyuta operatsiyalari.	
18	Fyuchers shaklidagi valyuta operatsiyalari.	
19	Opsion shaklidagi valyuta operatsiyalari.	
20	Valyutaviy svop operatsiyalari.	
21	O'zbekistonda muddatli valyuta operatsiyalarini amalga oshirish imkoniyatlari.	
22	Valyuta bozorida forvard kursining aniqlanishi.	
23	Foiz stavkasi bilan bajariladigan forvard operatsiyasi (FRA).	
24	Foiz stavkalari opsionlari.	
25	Naqd pul (valyuta) o'tkazmalari va ularni amalga oshirish tartibi.	
26	Xalqaro to'lov kartalari va ulardan foydalanish tartibi.	
27	Xalqaro xisob-kitoblarning akkreditiv shakli.	
28	Xalqaro xisob-kitoblarning inkasso shakli.	
29	Xalqaro hisob-kitoblarda to'lov topshirqnomasi va cheklardan foydalanish.	

30	Mamlakat to'lov balansini boshqarish usullari.
31	Xalqaro kredit munosabatlari ishtirokchilari faoliyati.
32	Ko'p tomonlama xalqaro davlat kreditlari.
33	Xalqaro xususiy firmalar (tijorat) kreditlari.
34	Xalqaro bank kreditlari.
35	Xalqaro kreditning to'lov va xisob-kitob shartlari.
36	Xalqaro kredit liniyasi orqali kreditlash mexanizmi.
37	Xalqaro kredit foiz stavkalari, foiz svoplari.
38	Xalqaro kredit bozori mahsulotlari.
39	Xalqaro kredit reytinglari.
40	Xalqaro kredit munosabatlari tizimida tashqi qarzdorlik.
41	Xalqaro kredit munosabatlari va tashqi qarzdorlikni tartibga solish.
42	O'zbekistonda xalqaro kredit operatsiyalaridan foydalanish amaliyoti.
43	Xalqaro kreditlar bozori rivojlanishining zamonaviy tendensiyalari.
44	Xalqaro kapital migratsiyasi.
45	Xalqaro kapital jalb etishning milliy iqtisodiyot uchun ahamiyati.
46	Xalqaro kapital harakatini tartibga solishda moliyaviy institutlarning roli.
47	Xalqaro kapital bozori rivojlanishi tendensiyalari.

Asosiy adabiyotlar

1.	Frederic S.Mishkin. The economics of money, banking and financial markets. Pearson Education Limited. 2015.695 pages.
2.	Omonov A.A, Qoraliev T.M. "Pul va kredit" Darslik. T.: - "Iqtisod-Moliya", 2019 y. - 461 b.
3.	A. A.Omonov, T.M. Qoraliyev. Pul, kredit va banklar. Darslik / Soliq akademiyasi, Toshkent moliya instituti. - T.: "Iqtisod-Moliya", 2012. -324 b.
4.	Yu. Rashidov va boshq.; "Pul, kredit va banklar": Darslik/ T.: Cho'lpon nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi, 2011. - 328 b.
5.	Abdullayeva Sh.Z. va b. "Pul va kredit" Darslik. T.: - "IQTISOD-MOLIYA", 2019 y. - 628 b.
6.	YE.A.Baydaulet. Islomiy moliya asoslari/- T.: «O'zbekiston» NMIU, 2019. – 432 b.
7.	Boboqulov T.I., Abdullaye O.A. Xalqaro valyuta-kredit munosabatlari: Darslik;-T.: "Iqtisod-Moliya", 2019.-228 b.

Qo'shimcha adabiyotlar

1.	Pul va banklar: O'quv qo'llanma / Abdulloyev A.J. [va boshq.]- Buxoro: OOO "Sadridin Salim Buxoriy" Durdoni nashriyoti, 2021. -360 b
2.	Болвачев, А.И. Деньги. Кредит. Банки: Учебник/Е.А. Звонова М.Ю. Богачева, А.И. Болчавев; Под ред. Е.А.Звонова.-М.: НИЦ ИНФРА-М, 2016,-592с.

3.	Варламова.М.А. Деньги, кредит, банки: Учебное пособие / М.А. Варламова, Т.П. Варламова, Н.Б.Ермасова.-М.:КНОРУС, 2017,-128с
4.	Владимирова.М.П. Деньги, кредит, банки: Учебное пособие /М.П.Владимирова. – 3е-изд., перераб.и доп.- М.:КНОРУС, 2017,-245с
5.	Галицкая С.В. Деньги, кредит, финансы: учеб./С.В.Галицкая.- М.:Эксмо, 2016,-456 с.

Talabaning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya yetiladi:

a) 5 baxo olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yoritib olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga yega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil yekin fikrlash qobiliyatini namoyon yeta olsa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-xuquqiy xujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
- tarixiy jarayonlarni sharxlay bilsa;

b) 4 baxo olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushingan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirisida bajarsa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy xujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.

v) 3 baxo olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fan haqida umumiy tushunchaga yega bo'lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilmas;
- bayon qilish ravon bo'lmasa;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.

g) quyidagi hollarda talabning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baxo bilan baholanishi mumkin:

- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;

- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga yega bo'lmasa;
- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

Muallif:	Alikulov Azamat Tuygunovich-Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
E-mail:	azamat1441@mail.com
Tashkilot:	Qarshi muhandislik iqtisodiyot instituti, "Buxgalteriya hisobi va audit" kafedrasida
Taqrizchilar:	<p>G.J.Jumayeva -QarMII, "Buxgalteriya hisobi va audit" kafedrasida dotsenti, iqtisod fanlari nomzodi.</p> <p>S.I.Samiyev -QarMII, "Moliya" kafedrasida dotsenti, iqtisod fanlari falsafa doktori.</p>

Mazkur Sillabus institut o'quv-uslubiy Kengashining 2024 yil 27-iyundagi __12-sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur Sillabus "Iqtisodiyot" fakultetining 2024 yil 19-iyundagi 10-sonli yig'ilish bayoni bilan ma'qullangan.

Mazkur Sillabus "Buxgalteriya hisobi va audit" kafedrasining 2024 yil 13-iyundagi 20-sonli yig'ilish bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy bos'hqarma boshlig'i	Z.E.Chorshanbiyev
Fakultet dekani	A.Berdiyev
Kafedra mudiri	A.Alikulov
Tuzuvchi	A.Alikulov